

SOCIAL MEDIA: DE NIEUWE HANGPLEKKEN

Waar houden (probleem)jongeren in achterstandswijken zich mee bezig, wat vinden ze belangrijk, waar praten ze over? De tijd dat een jongerenwerker of wijkagent die informatie vooral ‘op straat’ kon ophalen is voorbij. Social media vormen een geweldige informatiebron, maar dan moeten professionals zich er wel in verdiepen.

Duizenden tweets, foto’s en filmpjes bekeek Jeroen van den Broek voor zijn bekroonde master-scriptie *Van de straathoek naar Facebook*. Uren zat hij op Twitter, Facebook, Youtube en Instagram. Dat social media een belangrijke bron vormen voor de informatiepositie van professionals die met (probleem-)jongeren werken, staat voor hem als een paal boven water. ‘Online ligt de informatie voor het oprapen. Je hoeft daar echt geen expert voor te zijn. Via de openbare platforms kun je al veel te weten komen: wie gaat met wie om, hoe en waar, wat doen ze in het weekend, het taalgebruik. Zo krijg je een goed beeld van de cultuur van deze jongeren.’

De scriptie van Van den Broek is alleen al bijzonder omdat dit het eerste onderzoek is naar de relatie tussen straatcultuur en social media. ‘Het was heel exploratief, ik wist niet wat ik kon verwachten.’ Graag had hij ook gesloten conversatiecircuits als Whatsapp en Ping erbij betrokken, maar dat bleek heel lastig. ‘Je moet dan iemands telefoonnummer hebben en die persoon

moet jou toelaten.’ Bij één jongere lukte het uiteindelijk toch. Omdat deze jongere vrijwel constant online was, leverde dat een berg extra informatie op. ‘Als iemand via Whatsapp om pinpassen vraagt, dan kun je vermoeden dat er pinpasfraude in het spel is. En als iemand het over drugs heeft en continu online is, dan heb je waarschijnlijk te maken met een dealer.’

Status

Jongeren binnen de straatcultuur gebruiken social media om status te veroveren en zich te profileren. Dat doen ze grofweg via drie uitingsvormen, analyseerde Van den Broek: criminele activiteiten, het showen van luxe spullen en hiphop.

‘Het plegen van criminaliteit werkt binnen de straatcultuur statusverhogend. En op social media kunnen ze dat laten zien, bijvoorbeeld via foto’s met wapens of illegale spullen, verwijzingen naar criminele activiteiten en/of door je af te zetten tegen de politie.’ Elkaar op straat ontmoeten blijft bestaan, maar is doelgerichter, schetst Van den Broek. ‘Social media vervangen vooral de eerste

ontmoeting, de hangplek waar je vroeger heenging om te zien wie er waren en wat je kon gaan doen. Die hangplek is niet meer nodig, dat doen jongeren nu online.’

Social media zijn ook bij uitstek geschikt voor het showen van geld en luxe spullen, zoals dure merkkleding, horloges en mobiele telefoons. Want daar ontlenen de jongeren hun identiteit aan, dat zorgt voor respect op straat. Dat foto’s met dikke stapels bankbiljetten de interesse van de politie kan wekken, vinden ze juist spannend. ‘Ze balanceren graag tussen het showen en het risico van gepakt te worden.’

Gangsta rap

Straatcultuur is verder nauw verbonden met hiphop, in het bijzonder met *gangsta rap*. Via het vrijwel onbegrensde bereik van social media kunnen de jongeren dat uitdragen, onder meer in videoclips. Het hebben van veel volgers is erg belangrijk. De online-activiteiten zorgen er tegelijk voor dat de straatcultuur verandert, stelt Van den Broek. ‘Het wordt steeds meer een mengelmoes. Jongeren zijn op verschillen-

de niveaus actief. Klassieke groepen worden netwerken.'

Op social media kunnen jongeren zich anders voordoen dan ze echt zijn, om zo hun imago op te poetsen. Zo ontstaat een 'hyperrealiteit', zoals Vsan den Broek dat

noemt. Het is daarom belangrijk dat professionals de online-wereld koppelen aan de offline-reality, zegt Van den Broek. En dat biedt kansen. 'Een bericht op Facebook kan een mooie ingang zijn voor een gesprek.' Sowieso moet de input vanuit social media

altijd gecombineerd worden met andere deskundigheid, gaat hij verder. 'Ik doe nu een project in een gemeente. Dat gaat goed omdat we het als team doen. Ik werk samen met een jongerenwerker, een BOA en een ambtenaar.

Die samenwerking levert voor iedereen de meeste informatie op.'

Over het onderzoek

- Voor zijn masterscriptie/onderzoek *Van de straathoek naar Facebook* ontving Jeroen van den Broek de Rotterdam Scriptieprijs 2014. Hij voltooide hiermee zijn studie Criminologie aan de Erasmus Universiteit;
- Van den Broek volgde online circa tien groepen jongeren tussen 20 en 25 jaar van met name Kaapverdiense, Antilliaanse en Surinaamse afkomst uit de Rotterdamse wijk Spangen;
- Hij bekeek duizenden berichten en foto's op Twitter, Youtube, Instagram en Facebook. Circa 500 zijn gebruikt

voor nadere analyse. Daarnaast sprak hij met enkele professionals die bekend zijn met de jongeren;

- Van den Broek werkt nu twee dagen per week bij de sectie Criminologie van de Rotterdamse universiteit. Daarnaast voert hij met zijn bedrijfje Partner in Crime opdrachten uit voor gemeenten, rijksoverheid en politie; vaak in samenwerking met Futuro, een advies- en projectbureau voor maatschappelijke vraagstukken en sociale aanpak;
- De bekroonde scriptie is op te vragen via jbavandenbroek@gmail.com.

Oude methodiek

De jonge criminoloog heeft inmiddels bij diverse gemeenten en politieafdelingen workshops gegeven. Daar schrok hij nogal eens. 'Jongerenwerkers en politiemensen vertellen me hoe weinig ze doen met social media. Om jeugdgroepen in beeld te krijgen, wordt bijvoorbeeld nog steeds een tien jaar oude methodiek toegepast. Ga nou eens een uur op social media zitten, denk ik dan. Dat levert veel meer op.' Voor alle duidelijkheid: de mensen 'in het veld' zijn vaak heel gemotiveerd. 'Maar ze worden niet altijd gesteund en soms zelfs tegengewerkt door leidinggevenden', vertelt Van den Broek geërgerd. 'Die vinden social media eng en ingewikkeld.' ■